

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ КІЛЬКІСНОГО ОЦІНЮВАННЯ ВЛАСТИВОСТЕЙ СТІЙКОГО РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Гаврась Дмитро Русланович

аспірант кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Ємельянов Олександр Юрійович

д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

Будь-яке підприємство повинно прагнути збільшити свій економічний потенціал [1–3]. Важливими чинниками його формування є існуюче у підприємств ресурсне забезпечення [4], зокрема людські ресурси [5, 6], основні фонди [7], грошові засоби [8, 9], інформація [10] тощо, а також рівень ефективності використання цих ресурсів [11]. Зростання цього рівня може розглядатися як одна з головних ознак економічного розвитку підприємств.

Існує значна кількість видів економічного розвитку підприємств та країни загалом [12], серед яких важливе місце посідає інноваційно-інвестиційний, зокрема техніко-технологічний, розвиток [13]. Своєю чергою, важливим результатом цього розвитку є зниження обсягів споживання ресурсів, передусім, внаслідок впровадження на підприємствах ресурсозберігаючих технологій [14–21] та реалізації інших заходів з ресурсозбереження [22–25].

Якщо на певному підприємстві відбувається процес тривалого економічного зростання із одночасним скороченням споживання певного виду ресурсів (або сукупності певних ресурсів), то тоді можна стверджувати про наявність стійкого ресурсозберігаючого розвитку. Цей розвиток характеризується такими головними властивостями, як:

1) рівень розвитку. Його оцінювання повинно зводитися до вибору мінімального значення з двох, а саме: середнього темпу приросту результуючого показника зростання та середнього темпу зниження споживання певного ресурсу впродовж досліджуваного періоду;

2) рівномірність. Оцінювання цієї властивості повинно полягати у визначенні максимального значення з двох, раніше вказаних, з подальшим діленням рівня розвитку на це максимальне значення;

3) потенціал економічного зростання підприємства, який характеризує максимально можливе за існуючого темпу росту ефективності використання ресурсу відносно збільшення величини результуючого показника цього зростання за умови, що споживання певного виду ресурсів не підвищиться порівняно із його величиною у базовому періоду. Оцінювання цієї властивості повинно полягати у визначенні невідомого значення x з такого рівняння:

$$P_1 \cdot (1 + x) / e_n = P_{c1}, \quad (1)$$

де:

P_1 – величина економічного результату у першому році звітного періоду;

e_n – ефективність використання ресурсу в останньому році звітного періоду;

P_{c1} – обсяги споживання ресурсу у першому році звітного періоду;

4) потенціал зниження споживання підприємством обсягів певного ресурсу. Оцінювання цього потенціалу повинно полягати у визначенні невідомого значення x з такого рівняння:

$$P_{c1} \cdot (1 - x) / e_n = P_1; \quad (2)$$

5) фактичний рівень використання потенціалу економічного зростання. Оцінювання цієї властивості повинно полягати у визначенні величини відношення фактичного середнього темпу приросту результуючого показника економічного зростання впродовж досліджуваного проміжку часу до рівня потенціалу економічного зростання підприємства;

6) фактичний рівень використання потенціалу скорочення споживання підприємством певного ресурсу. Оцінювання цієї властивості повинно полягати у визначенні величини відношення фактичного середнього темпу зниження споживання певного економічного ресурсу впродовж досліджуваного проміжку часу до рівня потенціалу зниження споживання підприємством цього ресурсу;

7) збалансованість, що характеризується наближеністю фактичного рівня використання потенціалу економічного зростання до фактичного рівня використання потенціалу скорочення споживання певного виду ресурсів. Оцінювання цієї властивості повинно відбуватися у два етапи, а саме: 1) визначення мінімального значення серед значень двох показників, а саме: фактичного рівня використання потенціалу економічного зростання підприємства та фактичного рівня використання потенціалу скорочення споживання підприємством певного виду ресурсів; 2) ділення отриманого значення на 0,5.

Кількісне оцінювання перелічених вище властивостей стійкого ресурсозберігаючого економічного розвитку дасть змогу навести його докладну характеристику та виявити резерви щодо інтенсифікації у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Ємельянов, О. Ю. (2019). *Потенціал економічного розвитку підприємств: інструментарій та моделі оцінювання: [монографія]*. Львів: Національний університет «Львівська політехніка».
2. Гришко, В. А. (2010). Показники та методи оцінювання інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств. *Схід. Аналітично-інформаційний журнал*, (7(107)), 18–21.
3. Лесик, Л. І. (2013). Типологія видів і чинників формування економічного потенціалу підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*, (23), 271–278.
4. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Висоцький, А. Л. (2013). Діагностика ресурсного забезпечення як чинника формування виробничо-збутового потенціалу підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*, (23.4), 128–135.
5. Склярчук, Т. В. & Соболю, І. В. (2017). Сучасний механізм оцінювання ефективності персоналу промислового підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*, (2(27)), 72–75.
6. Верхоглядова, Н. І. & Русинко, М. І. (2013). Характеристика і структура трудового потенціалу підприємства. *Інноваційна економіка*, (4), 37–40.
7. Шарманська, В. М. & Вітюк, В. В. (2018). Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання. *Молодий вчений*, (1(53)), 550–552.
8. Васюренко, О., Ляшенко, В. & Подчесова, В. (2014). Ефективність кредитування фізичних та юридичних осіб банками України: методологія аналізу стохастичних границь. *Вісник НБУ*, (1), 5–11.
9. Yemelyanov, O., Petrushka, T., Symak, A., Trevoho, O., Turylo, A., Kurylo, O., Danchak, L., Symak, D. & Lesyk, L. (2020). Microcredits for Sustainable Development of Small Ukrainian Enterprises: Efficiency, Accessibility, and Government Contribution. *Sustainability*, (12(15)), 6184.

10. Ємельянов, О. Ю., Крет, І. З. & Сегедій, О. М. (2003). Інформаційне забезпечення аналізу інвестиційного потенціалу галузей економіки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління*, (484), 66-71.
11. Ємельянов, О. Ю. & Курило, О. Б. (2009). Ефективність використання виробничих ресурсів підприємства та їх вплив на експлуатаційні витрати. *Схід. Аналітично-інформаційний журнал*, (8), 63-67.
12. Погорелов, Ю. С. (2006). Розвиток підприємства: поняття та види. *Культура народів Причорномор'я*, (88), 75-81.
13. Герасимчук, В. Г., Довгань, Л. Є. & Давиденко, В. Р. (2006). Інноваційно-інвестиційний розвиток промисловості України: проблеми і перспективи. *Інвестиції: практика та досвід*, (12), 14-17.
14. Амоша, О. І., Булеєв, І. П. & Шевцова, Г. З. (2007). Інноваційне оновлення техніко-технологічної бази промислового виробництва на синергетичних засадах: теорія і практика. *Економіка промисловості*, (1(36)), 3-9.
15. Ортіна, Г. В. (2016). Модернізація та інноваційність як напрями антикризового розвитку підприємств реального сектора економіки. *Економіка та держава*, (2), 29-32.
16. Ємельянов, О. Ю., Петрушка, Т. О. & Крет, І. З. (2013). Методичні засади оцінювання економічної ефективності впровадження ресурсозберігаючих технологій на промислових підприємствах. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*, (754), 18-25.
17. Концеба, С. М. & Непочатенко, О. О. (2007). Енергозберігаючі технології в Україні: економічний ефект та перспективи впровадження. *Збірник наукових праць УНУС*, (63), 1-5.
18. Caliscan, H. K. (2015). Technological change and economic growth. *Procedia Soc. Behav. Sci.*, (195), 649-654.
19. Piva, M. & Vivarelli, M. (2018). Technological change and employment: is Europe ready for the challenge. *Eurasian Bus. Rev.*, (8(1)), 13-32.
20. Sredojecic, D., Cvetanovic, S. & Boskovic, G. (2016). Technological changes in economic growth theory: neoclassical, endogenous, and evolutionary-institutional approach. *Economic Themes*, (54(2)), 177-194.
21. Yemelyanov, O., Symak, A., Petrushka, T., Lesyk, R. & Lesyk, L. (2018). Assessment of the technological changes impact on the sustainability of state security system of Ukraine. *Sustainability*, (10(4)), 1186.
22. Андрусів, У. Я. & Мазур, І. М. (2017). Комплексний підхід до забезпечення раціонального використання енергетичних ресурсів. *Бізнес Інформ*, (1), 44-49.
23. Іваненко, О. В. (2013). Формування потенціалу ресурсозбереження соціально-економічних систем. *Економіка. Фінанси. Право*, (8), 7-10.
24. Некрасова, Л. А. & Хрістова, А. В. (2017). Формування ресурсозберігаючої моделі розвитку підприємства. *Економіка: реалії часу*, (2 (30)), 79-84.
25. Сотник, І. М. (2010). Економічне стимулювання ресурсозбереження у контексті сталого розвитку України. *Економіст*, (12), 72-75.